

Dokončno podaljšano poslovanje Sklada za Trst za eno desetletje

97 milijard 700 milijonov lir na razpolago tržaškemu gospodarstvu
do leta 1982 - Kako najbolje naložiti finančna sredstva

Poslanska zbornica je včeraj do-
polne dokončno odobrila zakon,
po katerem se poslovanje Sklada
za Trst podaljša za nadaljnjih 10
let. Sklad razpolaga skoraj 10
milijardami lir na leto, iz njega
pa se črpa sredstva za ureditve
javnih del in raznih pobud
javnega interesa. Sklad upravlja
vladni komisar v sodelovanju s po-
sobnim odborom, v katerem so
predsednik tržaške pokrajine dr.
Zanetti, tržaški župan ing. Spacini
in 5 državnih svetovalec, izvolje-
ni v tržaški pokrajini.

Predsednik odbora za sklad A.
Pittoni je sinoči v zvezi z vestjo,
da je bilo poslovanje podaljšano
za nadaljnjih 10 let, v posebni izja-
vi naglasil, da je odobritev ustrez-
nega zakona v poslanski zbornici
izjemne važnosti za tržaško gospo-
darstvo. V imenu odbora želim zato
izraziti hvalnost vsem, ki so se na
parlamentarni in vladni ravni
zaveželi za dokončno sprejetje za-
kona, je dejal Pittoni.

V prihodnjih 10 letih, to je od
junija 1972, do junija 1982, bo Trst
sprejel v oporo svojemu gospodar-
stvu skoraj 100 milijard lir. To je
kar velik znesek, če ga bomo zna-
li pravilno usmeriti in če bomo
pripravili primeren srednjeročni
načrt za ustrezne naložbe. Gre za
to, da ne bomo trošili razpoložli-
vih sredstev za drobne posege v
gospodarstvo in da ne bomo finan-
siral del, za katere mora skrbeti
država. Naši posegi v prihodnjih
10 letih naj bodo zato namenjeni
cestam, juki, industriji, bolnišni-
cam, univerzi in ljudskim grad-
njam. Vsekakor se moramo izogni-
ti izdatkom podpornega in nepro-
duktivnega značaja. Odbor bo v
najkrajšem času začel razpravo o
novem proračunu in ob tej priliki
bo govoril tudi o novih smernicah
glede bodoče uporabe razpoložli-
vih sredstev.

Podtanjnik na ministrstvu za zu-
nanjo trgovino posl. Belci je v po-
dobni izjavi dejal, da se je v vče-
rašnjem glasovanju v poslanski
zbornici ugodno zaključilo prizade-
vanje zainteresiranih skupin, ki je
trajalo od avgusta 1969 dalje. Za-
kon o podaljšanju veljavnosti Skla-
da za Trst je bil izglasovan sedem
mesecev pred zapadlostjo stare no-
ve. Vsem, ki so se potrudili za raz-
rešitev v poslovanju sklada za
nadaljnjih 10 let, predvsem pa
predsedniku ministrskega sveta Co-
lombu, moramo biti globoko hva-
lni.

Sklad tedaj ostane v veljavi kot
eden izmed instrumentov za urav-
novevanje tržaškega gospodarstva.
Novi zakon zaupa predstavnikom
tržaških političnih sil do 30. ju-
nija 1982 novo finančno razpoložli-
vost 97 milijard 700 milijonov lir.
S tem skladom upravljalci lahko
razpolagajo tudi za ureditve v
daljših naložbah in mimo neokretnih
pravil, ki veljajo za državno knji-
govodstvo. To pa nam nalaga skrb,
da bomo znali pravilno uporabiti
nova sredstva na razpolago. Mož-
nosti je več, vendar najbolj pri-
merna se mi zdi rešitev, da bi pri-
pravili ali desetletni organični
načrt, ali pa dva petletna načrta
za racionalno uporabo novih sred-
stev. Odlučiti se moramo za nekaj
širokopolnih načrtov, ki naj bi
zagotovili Trstu potrebne infrastru-
kture.

SEJA OBČINSKEGA SVETA V DOLINI

Po živahni diskusiji odoben pravilnik o uporabi športnega igrišča v Dolini

Za odobritev so glasovali svetovalci KPI, PSI in LSS - Odločno zavrnjene
obtožbe o diskriminaciji - Svetovalci KD in PSDI zapustili sejo dvorano

Glavna in za domače športnike
najbolj zanimiva točka dnevnega
reda predsednice, nekoliko živah-
ne, seje občinskega sveta v Do-
lini je bila odobritev spremene
pravilnika za upravljanje špor-
tnega igrišča. Zato je bil prostor
v sejni dvorani, namenjen občini-
stvu, nabit pol mladim športni-
kom in ljubiteljem športa. Disku-
sija je bila živahna, še pred gla-
sovanjem pa je skupina svetovalec-
jev KD in PSDI zapustila sejo
dvorano in znak protesta, ker da
večina ni upoštevala njihovih pre-
dlogov. Tako je občinski svet so-
glasno (KPI, PSI in LSS) odobril
besedilo novega pravilnika. Disku-
sija se je vrtila okrog 2. točke
pravilnika, ki se glasi: »Raba
športnega igrišča je redno do-
voljena športnim društvom, ki ob-
stajajo v občini Dolina in gojijo šport
pretežno z mladino te občine.«

Med diskusijo se je prvi oglasil
vodja demokristjanske skupine
Gerli, ki je očital občinski upra-
vi, da je krivična, da izjava di-
skriminacijo na škodo nogometne-
ga društva »Rosandra«, da neke-
ri odborniki hočejo z legalnimi
in illegalnimi sredstvi onemogočiti
delovanje tega nogometnega dru-
štva. Rekel je, da je občina do-
bila deležni prispevek za novo
športno igrišče, ki mora biti na
razpolago vsem. Zato je predložil
resolucijo z zahtevo, da se spre-
meni predlog novega pravilnika in
da se raba igrišča dovoli vsem
športnim ekipam. Podobno resolu-
cijo je predložil tudi socialdemo-
kratski svetovalec Bego,

ture, ponovno oživitev tržaškega
emporia in povzdigo kulturnega živ-
ljenja na mednarodni ravni, je za-
ključil Belci.

Tudi pokrajinski tanjši KD Colo-
ni je izrazil svoje zadovoljstvo in
dejala, da se bo KD sodelaval za-
vežala, da bi ta znatna finančna sre-
dstva bila uporabljena, kakor je
določil pokrajinski odbor v letoš-
njem juliju, namreč ne za tekoče
izdatke temveč za investicije za ve-
like infrastrukture ali za pobude,
ki so izjemno pomembne za Trst.
Coloni je tudi dejal, da se bo o
tem v kratkem moralo izreči tudi
pokrajinsko vodstvo KD, nakar naj
bi prišlo do konstruktivnega so-
očenja z vsemi, ki so odgovorni za
izkoriščanje sklada za Trst tako,
da bodo že v proračunu za l. 1972
vključene nove večletne obveznosti.

Coloni je ob tej priložnosti tudi
navedel nekatere glavne pogoje
Sklada za Trst po odobritvi zakona,
ki je dovolil načrtovanje stroš-
kov za več let. V okviru prora-
čunov od l. 1967 do 1971 je bilo in-
vestiranih 20 milijard in 800 milio-
nov lir, od katerih: 8 milijard in
pol za ljudske gradnje, 4 milijarde
za bolnišniške gradnje, 5 milijard
za ustanovo za industrijsko prista-
nišče, milijardo in 600 milijonov
za razna dela (avtoport pri Ferne-

tičih), milijardo za občinski pod-
morski vodovod, pol milijarde za
urbanizacijo področja Rocci-Melara
in 200 milijonov za študentski dom.

Poziv KPI slovenskim kmetom

V zvezi z odgovorom, ki ga je mi-
nistrstvo za delo končno le dalo po-
slovanca Škerku in Lizzuru glede
kmečkih vzajemnih bolniških blaginj
v tržaški pokrajini, poziva tržaška fe-
deracija KPI vse slovenske kmete, ki
so vključeni v vzajemno bolniško bla-
gajno, naj zahtevajo od tržaške pre-
fektore, ki je odgovorna za izvajanje
zakona, takojšnje glasovanje za se-
stavo izvršnega odbora bolniške bla-
gajne v tržaški pokrajini. Po dvanaj-
stih letih vsiljene in protidemokratske
neuprave je končno le prišel čas, da
se lahko naši kmetje z demokratič-
nim glasovanjem uveljavijo.

TOPLA PRIPOROČAJA NA-
ROČNIKOM, DA VPLAČAJO NA-
ROČNINO PRI RAZNAŠALCU,
ALI PRI TRŽAŠKI KREDITNI
BANKI V TRSTU, UL. F. Filzi
št. 10.

Z VČERAJSNJE SEJE DEŽELNEGA SVETA

Sodelovanje z Jugoslavijo za zgraditev skupnega centra za presajanje ledvic

Odbornik za zdravstvo Devetag danes na Reki, kjer je tovrstna specializirana kirurgija močno napredovala - Začetek razprave o novih šolskih gradnjah

Deležni svet je včeraj soglasno sprejel zakonski načrt, ki določa finančni prihodek v višini 100 milijonov lir (50 v letu 1971 in 50 v prihodnjem letu) za okrepitev zdravniške oskrbe v zvezi z ledvičnimi boleznimi. Z omenjenimi sredstvi bodo bolnišnice lahko nabavile aparate, potrebne za izvedbo presajanja ledvic. Teh je v naši državi okoli 2.500, pri čemer je bolezen že stopila v kritično fazo. Naprave za hemodializo lahko precej podaljšajo življenje bolnika, v nekaterih primerih pa se bolnik lahko tudi popolnoma pozdravi. V naši državi pa je zdraviljenje uspešno le, če se bolniku presadijo ledvice. Namen države je, da v bližnji prihodnosti zgradijo poseben center za visoko specializirano kirurgijo, kjer naj bi tudi presajali ledvice. Toda ta pobuda je šele v začetni fazi, ter predstavlja napovedana okrepitev hemodializnih naprav le prvi korak na ustrezi poti.

Center za visoko specializirano kirurgijo zahteva velike finančne naložbe, a hkrati predstavlja tudi priložnost večjega števila prebivalcev, razlogi so izrazito tehnične značilnosti: množica ljudi je potrebna za to, da bo centru zagotovljeno zadostno število »darovalcev« ledvic. Ledvice so uporabne le, če jih zdravnik vzame čim prej, ki je umrl največ pred 24 urami, to se pravi, ko so še klinično žive. Za to je seveda potreben pristanek prizadetih sorodnikov, pa tudi same ledvice morajo biti zdrave. Šele v takem, redkem primeru, je presaditev možna. Zato mora center računati na množico potencialnih darovalcev teh organov. Obseg potrebnega prebivalstva presega 1 milijon 200.000 ljudi, kolikor jih šteje naša država, zato se je odbornik Devetag povezal z beneško državo na eni ter s Slovenijo in Hrvaško na drugi strani, da bi skupno zgradili center za visoko kirurgijo in zdravljenje ledvičnih bolezni v slovenskem zdravstvu. V tej zvezi je odbornik včeraj v deželni setu naglasil, da so na Reki že opravili štiri presaditve ledvic in da se zdravilni pripravi na štiri nove posege. Dobro bo, če dejal Devetag, če se bomo povezali z zdravstvenimi ustanovami v Sloveniji in Hrvaški, ki so v marsikaterem pogledu in tudi na tem specifičnem področju precej pred nami.

Zakon je bil kakor omenjeno, sprejet soglasno. Poleg poročevalca Urlija in odbornika Devetaga je o njem na včerajšnji seji sregovorili svetovalec Bergomasi (KPD), Morelli (MSD), D'Antoni (PSDI), Rizzi (PSIUP), Trauner (PLI) in Cociani (KD).

Pred tem je predsednik deželnega odbora Berzanti podal kraško izjavo o stališču odbora in odbornika za delo v zvezi z vlogo države in uprave pri presajanju ledvic.

NA PROCESU O VREDNOTNICAH

Po zaslišanju obtožencev danes na vrsti prve priče

Samo javno tožilstvo jih napoveduje 89, braniki pa nad 11 - Včeraj sta pričala tudi lastnik tiskarne, kjer so tiskali vrednotnice, in sam tiskar

Včerajšnje tretje zaslanje tiskarne kazenskega sodišča (pred. Corsi, toz. Brenzi, zapis. Ciccarelli) ki sodi devetim obtožencem, obtožbenim zbiranjem v nepoštevnih namene, bankrotu, goljufiji, ponarejanju obveznic in vrednotnic, ni zabeležilo nič posebnega. Pravzaprav bi lahko dejali, da se je v tožilstvu in Luialdijem pa tudi Bergomasi in njegovim zaslišanjem zaključil najzanimivejši del tega zapletenega procesa. Ostali obtoženci niso namreč po vsebini tožnice, kar bi utegnilo bistveno pojasniti marsikatera okoliščina tega »goljufije za milijardo lir«.

Danes zjutraj bodo sodniki pričeli zaslišati prve priče in vse tiste, da se bo zaslišanje teh zahtevalo do dobrega meseca dni. Samo javno tožilstvo ima na seznamu 89 priče iz Milana, Turina, Padove, Beneke in iz našega mesta, »brankarji konzorcijske« napoveduje se najmanj enajst nadaljnjih prič. Če se upoštevamo, da bodo po prvem delu procesa, se pravi po zaslišanju obtožencev in prič, morali spregovoriti še branilci in zastopniki civilnih strank (nad dvajset svetnikov) ter javni tožilec, lahko predvidevamo, da bo razsodba izrečena šele po božiču ali še kasneje.

A oglejmo si na kratko kroniko včerajšnje sodne razprave. Ker je od včeraj dalje velika dvorana tržaškega porotnega sodišča zasedena, je sodni zbor zasedel v sicer veliki, vendar za ta proces premajhni dvorani tako, da sploh ni bilo poznati, kje sedijo obtoženci, kje odvetniki in kje novinarji.

Pred sodniki je prva stopila 30-letna Geltrude Silenti iz Padove, ženska, ki jo je Agostino Toni krčevito branil in jo prikazal kot povsem nedolžno. Ženska je res bila videti taka. Sodnikom je dejala, da je izvedela za Tonijske goljufije šele med preiskovalno fazo procesa in to jo je globoko užalo, zakaj moškega je naravnost blazno ljubila. Na vprašanje dr. Corsija ali ni nič poslušala, ko jo je Toni pošiljal v banko vnovič vrednotnice IMI, je Silenti odgovorila negativno in dejala, da je vse to storila v dobri veri.

Sodniki so nato zaslišali 46-letnega Angela Pedrazzina iz Bolata pri Piacenzi, lastnika tiskarne, kjer so tiskali ponarejene vrednotnice. Moški je najprej priznal, da je bil v tistem času v hudi de-

Dragi malčki!

V soboto, 4. decembra
Popoldne bo Miklavž pristal v Tržaški knjigarni,
kjer vam bo razdelil obilo lepih darov!

Brž pohitite in izročite svoja pisemčka s prošnjami in željami kozmonavtu, ki jih bo s pošto RAKETO ponesel Miklavž.

Na svidenje v

tržaški knjigarni

TRST — Ulica sv. Franciška 20 — Tel. 61-792

S POSVETA V TRGOVINSKI ZBORNICI

Korist posvetovalnih uradov za trgovino z inozemstvom

Take posvete bodo še ponovili

Pred dnevi so bili gostje trgovinske zbornice v Gorici vodje posvetovalnih uradov za trgovino z inozemstvom, ki so jih odprle trgovinske zbornice naše države v Milanu in po raznih mestih v inozemstvu s pomočjo deželnega odbora za turizem.

Goste je predstavil dr. Scarno, član odbora trgovinske zbornice za trgovino z inozemstvom. Ti so potem predstavnikom strokovnih združenj in gospodarskim operaterjem orisali delovanje njihovih uradov, pri čemer navedejo stike s trgovinskimi in industrijskimi krogi. Njihovim poročilom je sledila živahna debata s številnimi poslušalci, pri čemer so se podrobneje poudarili in pojasnili dejavnosti uradov. Zlasti je bila zanimiva ugotovitev, da se na švicarskem trgu uveljavlja običaji, da se italijanskim podjetjem dajejo področja od strani industrijskih koncernov, da bi na ta način premagali naraščajoče težave pri uvozu delovne sile.

Vodje teh uradov so izrazili svojo pripravljenost pomagati operaterjem iz naše države za preučitev in izvedbo kakršnih koli predlogov s tega področja. Vsa posamezna operaterja se lahko obrne neposredno na tak urad in stavi v svoje strani konkretne predloge. Naslovne tri uradov lahko dobijo prizadevanja trgovinskih zbornic ali pri deželnem odboru za trgovino, odbor za industrijsko pospeševanje. Uradi so na razpolago tudi za pomoč tistim operaterjem, ki gredo sami v tiste kraje, kjer ti delujejo ter jim pomagajo pri vpeljavi v gospodarstvene kroge dotičnega kraja.

Posvet pri trgovinski zbornici so zaključili z željo, da bi rodili dobre sadove. V tem namenu so sklenili, da bodo take posvete periodično ponovili.

Vozni red mestnih avtobusov

Ob priliki Andrejevega sejma bodo goriška mestna podjet

OB 30-LETNICI II. TRŽAŠKEGA PROCESA

Prižgali so iskro
upora proti fašizmu

Pripovedovanje Srečka Colje

IX.

Srečka Colja, sedaj svetovalec v devinsko - nabrežinski občini, je bil na II. tržaškem procesu obsojen na 30 let, od katerih je prešel po raznih italijanskih zaporih 6. Z njim smo se pogovorili v njegovi hiši v Sesljanu.

«Menda bo najbolje, da kar vi začnete in poveste, kar se vam zdi pomembnega o sebi, o takratnih dogodkih in ljudeh.»

«Torej, kaj bi o sebi lahko povedal? Da sem se rodil 24. septembra 1909 v Volčgradu pri Komnu, iz delavske družine. Istega leta se je družina preselila v Nabrežino in tu sem končal osnovno šolo in šel v poklic — seveda za kamnoseka, kot je bil kamnosek moj oče. Ze samo delo je močno vplivalo na mojo, recimo socialno zavest, se bolj pa je vplivalo delovanje mojega očeta.

Moj oče je pristopil h komunistični stranki takoj po kongresu v Livornu leta 1921, ostal je komunist vseskozi in pozneje je sodeloval v NOB, bil obveščevalec VOS in je umrl v Rižani leta 1945. Ker je bil zavezan, ker je organiziral zadnjo stavko kamnosekov, so ga preganjali, gospodarji so ga bojkotali in tako je družina včasih stradala. Jaz sem tako videl krivice, ne samo proti naši družini, ampak na splošno in tako sem vstopil v gibanje iz socialnih razlogov ne iz nacionalnih.

«Kaj pravzaprav menite s tem?»

«No, da nisem čutil tistega narodnega duha in da sem izhajal iz samo socialno - političnih stališč. Vzrok, da nisem imel tega čuta, da bi bil predvsem vaški duhovnik; ker nisem imel denarja, da bi si kupil neko posebno knjigo, me je odvrnil od vero-uka, sošolci so me začeli izogibati in tako sem se začel ukvarjati s kamnom, ki je trajala teden dni. In smo tudi zmagali, ker smo dobili 6 lir za kubični meter gramozu namesto 5, kot je bilo poprej.

Kot vidite tudi iz tega, kar sem vam jaz v nekaj besedah povedal, ni bilo narodnega problema pri nas, ni bilo vprašanja, kako bomo mobilizirali naše kmeti v skupno borbo proti fašizmu itd. Zato smo bili glede tega precej sektaški. Rekel bi, da smo bili precej zvesti navodilom partije. Ampak tudi v okolju, v katerem sem živel, nisem videl toliko, kakor bi lahko. Tako na primer, če smo šli na Prosek, smo rekli, da gremo obiskat enacionaliste. To je že ena groba napaka v tisti dobi. Majaja 1934 sem se zavedal, da mi sledi policija, in zato sem šel, spoznal sem se s federacijo, delat v Istro. Vseeno pa so me julija tistega leta aretirali. Na procesu so me obsodili na šest let zaporu. Bil sem v kaznišnici Castelfranco d'Emilia, kjer sem spoznal nekega Kornerja, Rusa po rodu, ki je bil obsojen zaradi vohunstva. Ta človek, polkovnik, mi je ostal in mi bo ostal v spominu: če sem v svojem življenju spoznal dva prava komuniste, sta to bila Pinko Tomazič in ta Albert Korner.

«Kako pa ste prišli do druge obsodbe?»

«Po amnestiji so nas izpustili, in sicer leta 1937. Doma smo se bivali kaznjenci takoj povezali: Umkar, Rukin, nekaj Krizanov, Nardin in drugi. Prišel sem zopet v stik z Budinom, ki je bil povezan s Pinkom. S Tomazičem smo večkrat razpravljali in jasno, da se je tudi spremenilo naše delovanje: na vse načine smo se skušali vrniti v razne organizacije, tudi v fašistične. Na primer pri zadnjih vojaških vajah kraskega bataljona, kjer je bilo precej naših ljudi, pa tudi s postojnskega, vipavskega, itd., je prišlo do nekega vstaja in po dveh dneh so vaje prekinili. Videlo se je, da Pinko ni bil sin delavcev, da je intelektualce. Kako je prišel on v gibanje? Prišel je v gibanje, ker je videl, da so socialni problemi »gromni«, tako mi je rekel, in ker ni nobene druge organizacije, ki bi tako skrbela za te probleme kot komunistična stranka.

Imeli smo razne stike, tako da smo prišli do sestanka v Dolu pod Repentabrom, da bi pripravili prvo pokrajinsko partijsko konferenco. Na tem sestanku, ki je bil prvo nedeljo februarja 1940, so bili Pinko Tomazič, neki Tržičan, Emilio Negri pa še Budin, Armid Umkar in Alojz Besednjak, pa jaz. Mi smo tam precej razpravljali o potrebi pregleda dela, ki smo ga izvršili, obenem pa o pripravi partijske konference. In res, tretjo nedeljo aprila, in ne marca, kakor se je do sedaj pisalo, smo imeli v neposredni bližini Briškova v borovem gozdiču, nasproti smodnišnice, pokrajinsko partijsko konferenco. Pinko je vodil konferenco, navzok pa so bili Alojz Budin, Rudolf Vilhar, Ferdinand Rukin, Rihard Čubron iz Ribemberka, Pozil iz Vrem, Dolenc iz Koč, svak pok. Vadmala, tisti Negri in neki Italijan, s katerim se je večkrat Negri odstranil od nas. Ta je bil agent, in potem smo ugotovili, da nas je vse izdal Negri.»

«O čem pa ste govorili?»

«O vojni seveda, vedeli smo, da bo naše področje operacijsko, zato smo imeli v načrtu poziv vsem antifasistom v enotno borbo, v oborožen boj v primeru napada na Sovjetsko zvezo oz. na Jugoslavijo. Govorilo se je tudi o meji, o združitvi Slovencev v socialistični republik Sloveniji. Pinko nas je tudi seznanil o spoznanju med madžarsko, avstrijsko, jugoslovansko in italijansko partijo, po katerem bi na primer je v primeru napredne borbe v Sloveniji imela KP Slovenije pravico, da gre preko meje, če ima možnost organizirati isto borbo kot v Sloveniji. In komunistična partija Slovenije se je pozneje držala tega sporazuma.

Pripovedovanje zapisal SERGIJ PREMUR
(Nadaljevanje na 6. strani)

V soboto so se v Barkovljah spomnili pokojnega Venčka Krečiča in po njem poimenovali tudi dvorano na sedežu barkovljanske sekcije KPI

POSKUSI DELAVSKEGA SOUPRAVLJANJA NA ŠVEDSKEM

«Industrijska demokracija»
v podjetju «Tobaks Bolaget»

Delavci sodelujejo v številnih primerih načrtovanja, sprejemanja novih delovnih moči itd. - V nekaterih drugih podjetjih je vloga sveta manjša

«V naši tovarni lahko govorimo, da je samoupravljanje — je dejal Eje Christensen, ravnatelj državne tobačne tovarne «Tobaks Bolaget». V tej tovarni, ki leži v Arviku v zahodnem delu Švedske, imajo delovni ali če hočemo delavski svet, prek katerega delavci, sporazumno z vodstvom podjetja, odločajo o osnovnih vprašanjih kot so n.p.r. najmanjša odpuščenja delovne sile, o medzad in časovnem urejanju dela, o načinu dela. Za reden padek proizvodnje v posameznih oddelkih tovarne jamčijo sami delavci. Tako imenovani načelniki oddelkov so bili povsem odpravljeni. Vsak delavec je do določenih mej sam in neposredno odgovoren za svoje delo. Pri tem tudi ne naletava na posebne težave, saj opravlja lahko takšno delo, ki mu najbolj leži; če mu namreč ne gre od rok, odvežovanje bal tobačnih listov, se lahko odloči za konfekcijski oddelk itd. Skratka, dana mu je možnost izbire dela, za katero je pač najbolj primeren. Tako, seveda, delavec ne zasvoži dela, ampak ga, nasprotno, vzbuja, kar pa nedvomno blagodejno vpliva na proizvodnjo.

Takšnih »privilegijev« pa niso deležni delovni kolektivi ostalih 2.000 industrijskih podjetij na švedskem. Je pa to le vprašanje časa, menijo nekateri. S podobnim poskusom, imenovanim »Företagets demokrati« (»industrijska demokracija«) se namreč ukvarjajo, pa čeprav v znatno ožjem merilu, tudi v 15 drugih podjetjih, med katerimi so znana tovarna avtomobilov VOLVO, nalajše obrat za izdelovanje tovornjakov SAAB-SCANIA, pa družbe ATLAS COP-CO, NOHAB ter druge. Povsod delujejo 12-članski delovni in deloma tudi delavski sveti, v katerih je po 8 predstavnikov vodstva podjetja in 4 predstavnikov delavcev (le v tovarni «Tobaks Bolaget» je ta svet sestavljen iz ključnih in predstavnikov delavcev. Lotevajo se čedalje bolj perečega vprašanja moralnega odtujanja delavca od dela. Ta pojav, namreč okolnost, da delavec ne čuti neke moralne obveznosti do svojega dela, temveč ga opravlja mehanično, brez duše, je naravna posledica zastarelega stroja

NOVI ZAPLETJAJI NA SREDNJEM VZHODU

Irak prekinil diplomatske stike z Anglijo in Iranom

Bagdadske oblasti so sprejele sklep zaradi zasedbe treh otokov v Perzijskem zalivu

BAGDAD, 1. — V sporočilu po veljavi sveta iranske revolucije, ki so ga danes objavili v Bagdadu, se potrjuje vest, da je iranska vlada prekinila diplomatske stike z Veliko Britanijo in z Iranom. Iranska vlada je sprejela ta sklep, ker so iranske oborožene sile zasedle tri iranske otoke v Perzijskem zalivu. V sporočilu bagdadske vlade je še rečeno, da zasedba teh otokov pomeni kršitev načel OZN ter mednarodnih obveznosti, ki jih je svoj čas sprejela Velika Britanija. Gre za zahrben bodljaj, ki ga je Velika Britanija zadržala arabskemu narodu v trenutku, ko stvar palestinske osvoboditve preživlja nevarne trenutke. Zato bagdadske oblasti zahtevajo, naj OZN posreduje, tudi sprčo nevarnosti hudih zapletov na škodo varnosti in miru na tistem področju. Nadalje se obtožujejo imperialistični krivični timsisti, da zasledujejo temne načrte, proti katerim se morajo združiti v boju vsi Arabci. V ta namen bo Irak nudil svojo pomoč.

Velika Britanija je sprejela na znanje sklep iranske vlade, da se zapre njeno veleposlanstvo v Bagdadu. Sicer pa Foreign Office praktično molči o poteku in o razvoju dogodkov na treh otokih Perzijskega zaliva. Molk angleškega zunanjega ministrstva je razumljiv, če se pomisli, da je Anglija praktično dovolila zasedbo treh otokov s strani iranskih vojaških sil v trenutku, ko njena mednarodna pravna odgovornost nad področjem še ni dokončno ugasnila.

Pri vsej tej zadevi so prizadeti trije otoki, in sicer otok Abu Musa, ki je najbolj obljuden ter dva otoka, Mali in Veliki Tumb. Na Velikem Tumbu živi nekaj več kot sto prebivalcev, Mali Tumb pa ni obljuden. Odkladi vseh treh otokov je v tem, da ležijo v Perzijskem zalivu, in sicer v Ormuzki ožini. Ti tako nadzorujejo prehod iz zgor-

nje dela Perzijskega zaliva proti odprtemu morju, preko omenjenih otokov. Če se pluje s severa proti jugu, leži Arabski polotok na desni strani. Na tem delu Arabskega polotoka sta dve državi, ki jima vladata dva šejka: Rast al Hajmah in Sarjah. Prva država zahteva suverenost nad otokoma Tumb, druga pa nad Abu Muso. Angležem se je posrečilo, da so vsaj začasno rešili vprašanje tega zadnjega otoka na ta način, da je arabski šejk ohranil svojo suverenost nad otokom, čeprav so iranske vojaške sile zasedle določene strateške položaje. Druge pa je potekal desant na otok Tumb. Iranci so se izkrcali s helikopterjem, toda na Velikem Tumbu so zadel na odpor krajevne policijske postaje, ki je štela šest agentov. Policisti so streljali na Irance ter ubili tri njihove vojake. Nanadalež so odgovorili z ognjem ter ubili štiri policiste.

Velika Britanija, ki je bila doslej odgovorna za upravo na teh otokih, na podlagi sporazuma s tako imenovanimi »državami premirja«, trdi, da ni intervenirala, ker je v večeršnjim dnem ugasnila njena zasedba suverenost nad otoki, ker je pač sporazum zapadel. Res pa je, da bi morala Velika Britanija vsaj do konca skušati, da prepreči vsakršno napadalno akcijo iranskih sil. Tega pa ni storila iz razlogov, ki so doslej še neznani. Ali gre morda za sporazum z Iranom?, ali pa se London skuša izmazati iz neuprjetnega položaja v tem delu sveta brez posebnih zapletov? Če je angleška vlada računala na to zadnjo možnost, se je pošteno spekla, ker ves arabski svet ostro protestira proti dogodkom v Perzijskem zalivu. Samo v Teheranu in na splošno v Iranu nekatere politične sile proslavljajo zasedbo otokov ter postavljajo nadaljnje iranske zahteve na škodo Iraka.

VPRASHANJE, KI MUČI ZAHODNE ZNANSTVENE KROGE

Bo sovjetska sonda poskušala pristati na »rdečem planetu«?

Luna je toplejša kot so predvidevali znanstveniki - Odkritje bi lahko postavilo na glavo dosedanje teorije o nastanku sončnega sistema

MOSKVA, 1. — Čeprav je preteklo že nekaj ur odkar je sovjetska tiskovna agencija Tass naznanila, da je sonda mars 2 začela krožiti okoli »rdečega planeta«, sovjetski uradni in neuradni znanstveni krogi še vedno molčijo o namenih, ki jih skušajo doseči sovjetski strokovnjaki s tem poskusom.

Zahodne znanstvene kroge zelo zanima ali se je ponosni poskus »mehkega« pristanka na Marsu površinski ali pa sploh ga sovjetski znanstveniki niso predvidevali za sondo mars 2. Ta dvom ni rešil niti zelo dolg članek, ki ga je objavil časopis »Trud«, v katerem na dolgo in na široko opisujejo pomembnost raziskovanja »rdečega planeta« z umetnimi sateliti, ne omenjajo pa možnosti pristanka na nebesnem telesu.

Medtem ko sta se sonda mars 2 in mars 3 približevali cilju, so govorice v sovjetskih znanstvenih krogih potrjevale domnevo, da bosta sonda pristali. Tudi njune karakteristike so bile kot nalašč za pristatek na planetu. Poleg tega pa so sovjetski znanstveniki že poskušali »mehke« pristatek na Veneri. Sonda venera 7 je sprožila proti planetu majhno posodo, ki je poiskala podatke na Zemljo kakih 35 minut nato pa so se njene naprave pokvarile zaradi visokega pritiska in temperature.

Po uradnem sporočilu je tudi sonda mars 2 sprožila proti Marsu posodo, v kateri je bila plaketa s sovjetskimi grbom. Ni se znano, če so bili v posodi tudi znanstveni instrumenti poleg plakete s sovjetskimi grbom.

Časnikar sovjetske tiskovne agencije trdi, da bosta sonda mars 2 in 3 lahko pripomogli k rešitvi bistvenih problemov, kot so struktura in razvoj vsega, nastanek sončnega sistema, nastanek in razvoj način življenja.

Če hoče dognati zakonitosti, ki urejajo nastanek in razvoj planetov, mora človek imeti na razpolago čimveč podatkov o teh nebesnih telesih, da jih lahko primerja, posploši in doume karakteristike, ki so skupne vsem planetom.

NEW YORK, 1. — V teh dneh so ameriški znanstveniki dognali s pomočjo naprav, ki sta jih pustila na našem naravnem satelitu kozmonavta apolla 15, da je Luna toplejša kot predvidevano. To odkritje bi lahko spremenilo vse hipoteze o nastanku sončnega sistema in planetov, ki ga sestavljajo. Vsaj to je mnenje večje skupine vidnih ameriških znanstvenikov, med katerimi je tudi dr. Gerald J. Wassenburg, docent geologije na kalifornijskem inštitutu za tehnologijo, kateremu so poverili analizo vzorcev Luninega kamena, ki sta ga ameriška kozmonavta pobrala na našem naravnem satelitu.

Po zadnjih ugotovit